ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 11.9.2024
COM(2024) 400 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

για τις διαπραγματεύσεις της Επιτροπής στον τομέα των εξαγωγικών πιστώσεων, κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1233/2011

1. Εισαγωγή

Στο παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1233/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, για την εφαρμογή ορισμένων κατευθυντήριων γραμμών στον τομέα των εξαγωγικών πιστώσεων οι οποίες τυγχάνουν δημόσιας στήριξης και την κατάργηση των αποφάσεων 2001/76/ΕΚ και 2001/77/ΕΚ του Συμβουλίου[1] προβλέπεται ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έκθεση σχετικά με τις διαπραγματεύσεις στον τομέα των εξαγωγικών πιστώσεων που τυγχάνουν δημόσιας στήριξης. Η παρούσα έκθεση καλύπτει την περίοδο από τον Σεπτέμβριο του 2016 έως το τέλος του 2023.

Από το τέλος της δεκαετίας του 1970 **ο Διακανονισμός του ΟΟΣΑ για τις εξαγωγικές πιστώσεις οι οποίες τυγχάνουν δημόσιας στήριξης** (στο εξής: Διακανονισμός) αποτελεί το κύριο φόρουμ για τους διεθνείς κανόνες σχετικά με τις εξαγωγικές πιστώσεις[2]. Πέραν των γενικών κανόνων σχετικά με τις συναλλαγές εξαγωγικών πιστώσεων, ο Διακανονισμός περιλαμβάνει επίσης «τομεακές συμφωνίες» που καλύπτουν ειδικούς κανόνες χρηματοδότησης για συγκεκριμένους βιομηχανικούς τομείς και είδη δραστηριοτήτων. Κατά την περίοδο που καλύπτεται από την παρούσα έκθεση, επιτεύχθηκε συμφωνία για τον **εκσυγχρονισμό του Διακανονισμού** (συμπεριλαμβανομένης της ευθυγράμμισης των κανόνων του για την καλύτερη στήριξη των κλιματικών στόχων της συμφωνίας του Παρισιού), διαδικασία η οποία δρομολογήθηκε το 2020 και ολοκληρώθηκε επιτυχώς το 2023. Επιπλέον, το 2021 οι συμμετέχοντες στον Διακανονισμό συμφώνησαν να **τερματίσουν τη δημόσια στήριξη εξαγωγικών πιστώσεων για μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση άνθρακα**.

Εκτός του ΟΟΣΑ, οι κύριες διαπραγματεύσεις πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της **διεθνούς ομάδας εργασίας για τις εξαγωγικές πιστώσεις** (στο εξής: ΔΟΕ), στην οποία συμμετείχαν ο ΟΟΣΑ και μεγάλες αναδυόμενες οικονομίες. Οι διαπραγματεύσεις, οι οποίες ξεκίνησαν αρχικά το 2012, συνεχίστηκαν κατά την περίοδο αναφοράς, αλλά ανεστάλησαν το 2020 λόγω έλλειψης σύγκλισης σε βασικά ζητήματα.

2. Εξελίξεις στο πλαίσιο του ΟΟΣΑ κατά την περίοδο αναφοράς

Θέσπιση κανόνων

Οι σημαντικότερες διαπραγματεύσεις σχετικά με τη θέσπιση κανόνων κατά την περίοδο αναφοράς ήταν οι εξής: η συμφωνία του Ιουλίου του 2023 για τον εκσυγχρονισμό του Διακανονισμού και την περαιτέρω ευθυγράμμισή του με τους στόχους για το κλίμα· και η συμφωνία του Οκτωβρίου του 2021 για την απαγόρευση της δημόσιας στήριξης εξαγωγικών πιστώσεων και της συνδεδεμένης βοήθειας για την εξαγωγή νέων μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση άνθρακα και για την εξαγωγή εξοπλισμού σε υφιστάμενες μονάδες. Άλλες αξιοσημείωτες εξελίξεις κατά την περίοδο αναφοράς ήταν η έναρξη επανεξέτασης της απαγόρευσης εισαγωγών άνθρακα το 2022, η μεταρρύθμιση των διατάξεων του Διακανονισμού για τις τοπικές δαπάνες και η μεταρρύθμιση του εμπορικού επιτοκίου

[1] ΕΕ L 326 της 8.12.2011, σ. 45.

[2] Σήμερα υπάρχουν 11 συμμετέχοντες στον Διακανονισμό: η Αυστραλία, η Ελβετία, η ΕΕ, οι Ηνωμένες Πολιτείες, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιαπωνία, ο Καναδάς, η Κορέα, η Νέα Ζηλανδία, η Νορβηγία και η Τουρκία.

αναφοράς (ΕΕΑ). Ακολουθεί επίσης αναφορά σε ορισμένες άλλες τροποποιήσεις του Διακανονισμού.

i) Εκσυγχρονισμός του Διακανονισμού και διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της τομεακής συμφωνίας για την κλιματική αλλαγή (CCSU)

Μετά την πρώτη πρόταση της ΕΕ τον Νοέμβριο του 2019, τον Νοέμβριο του 2020 οι συμμετέχοντες συμφώνησαν σχετικά με το κοινό πλαίσιο διαπραγματεύσεων για τον εκσυγχρονισμό του Διακανονισμού. Οι τεχνικές διαπραγματεύσεις ξεκίνησαν τον Νοέμβριο του 2020 και η τελική συμφωνία επιτεύχθηκε τον Μάρτιο του 2023.

Στο πλαίσιο του **εκσυγχρονισμένου Διακανονισμού**, ο οποίος άρχισε να ισχύει την 15η Ιουλίου 2023, παρέχεται η δυνατότητα για μεγαλύτερες προθεσμίες αποπληρωμής έως και 22 έτη για φιλικές προς το κλίμα συναλλαγές και έως και 15 έτη για τις περισσότερες άλλες συναλλαγές. Όλες οι χώρες υπόκεινται στους ίδιους κανόνες σχετικά με τις μέγιστες προθεσμίες αποπληρωμής (χωρίς διάκριση μεταξύ των χωρών της κατηγορίας Ι και της κατηγορίας ΙΙ). Μεταξύ άλλων, στον εκσυγχρονισμένο Διακανονισμό παρέχεται μεγαλύτερη ευελιξία όσον αφορά το χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής (δηλαδή τη διάρθρωση των όρων αποπληρωμής που περιλαμβάνει τη συχνότητα, το μέγεθος και τον τρόπο αποπληρωμής του αρχικού κεφαλαίου και την καταβολή των τόκων), ενώ παράλληλα απαιτείται ισχυρή διαφάνεια. Επιπλέον, τα ελάχιστα ασφάλιστρα πιστωτικού κινδύνου, τα οποία υποχρεούνται να χρεώνουν οι οργανισμοί εξαγωγικών πιστώσεων για την ασφαλιστική κάλυψη που παρέχουν, μειώνονται (κατά 15 % κατ' ανώτατο όριο) για τις συναλλαγές με μεγαλύτερες προθεσμίες αποπληρωμής. Στο κύριο μέρος του Διακανονισμού, οι τομεακές συμφωνίες για τις σιδηροδρομικές υποδομές και τις δομές χρηματοδότησης έργου απαλείφθηκαν, διότι κατέστησαν περιττές λόγω της μειωμένης ευελιξίας που παρείχαν σε σύγκριση με τους γενικούς κανόνες του Διακανονισμού.

Επιπροσθέτως, οι συμμετέχοντες **διεύρυναν το πεδίο εφαρμογής της CCSU** ώστε να συμπεριληφθούν έργα που σχετίζονται με την περιβαλλοντικά βιώσιμη παραγωγή ενέργειας, όπως: δέσμευση, αποθήκευση και μεταφορά CO2· μεταφορά, διανομή και αποθήκευση ενέργειας· καθαρό υδρογόνο και αμμωνία· παραγωγή με χαμηλές εκπομπές· μεταφορές με μηδενικές και χαμηλές εκπομπές· και ορυκτά και μεταλλεύματα καθαρής ενέργειας. Η εξέλιξη αυτή θα συμβάλει στην αύξηση του αντικτύπου της εξαγωγικής χρηματοδότησης στις προσπάθειες για τη διασφάλιση της επίτευξης των στόχων για το κλίμα και την εκπλήρωση της δέσμευσης, στο πλαίσιο της συμφωνίας του Παρισιού, να καταστούν οι χρηματοδοτικές ροές συμβατές με την πορεία προς την επίτευξη χαμηλών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και την ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή ανάπτυξη.

Στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού του Διακανονισμού, η **τομεακή συμφωνία για τα πλοία** (ΤΣΠ) αναδιατυπώθηκε επίσης ώστε να καταστεί αυτοτελής τομεακή συμφωνία. (Σημείωση: Οι συζητήσεις για τη μεταρρύθμιση της ΤΣΠ ξεκίνησαν τον Μάρτιο του 2024).

ii) Απαγόρευση της στήριξης μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση άνθρακα

Τον Ιούνιο του 2021 η ΕΕ παρουσίασε, σε συνεδρίαση των συμμετεχόντων στον Διακανονισμό, την πρόταση της για επανεξέταση της τομεακής συμφωνίας για έργα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση άνθρακα (CFSU — προηγουμένως παράρτημα VI

του Διακανονισμού) με σκοπό να απαγορευτούν οι εξαγωγικές πιστώσεις οι οποίες τυγχάνουν δημόσιας στήριξης ή η συνδεδεμένη βοήθεια για μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση άνθρακα, η προμήθεια εξοπλισμού για τις εν λόγω μονάδες και συναφείς δραστηριότητες, όπως η εξόρυξη και η μεταφορά θερμικού άνθρακα. Περαιτέρω διαπραγματεύσεις πραγματοποιήθηκαν σε έκτακτη συνεδρίαση των συμμετεχόντων η οποία διεξήχθη μέσω διαδικτύου στις 15 Σεπτεμβρίου 2021. Οι συμμετέχοντες κατέληξαν σε συναίνεση τον Οκτώβριο του 2021, πριν από τη διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών του 2021 για την κλιματική αλλαγή (COP26). Το αποτέλεσμα αυτό συμβάλλει στην υλοποίηση της φιλοδοξίας της Ένωσης για την επίτευξη των στόχων της συμφωνίας του Παρισιού.

Στο συμφωνηθέν κείμενο, το οποίο αποτελεί το άρθρο 6 του Διακανονισμού, περιλαμβάνεται άμεση απαγόρευση των εξαγωγικών πιστώσεων που τυγχάνουν δημόσιας στήριξης ή της συνδεδεμένης βοήθειας για την εξαγωγή νέων μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση άνθρακα και της προμήθειας εξοπλισμού σε υφιστάμενες μονάδες. Προβλέπονται επίσης διάφορες εξαιρέσεις. Επιτρέπεται η παροχή στήριξης σε μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που λειτουργούν με αποτελεσματικές εγκαταστάσεις δέσμευσης, χρήσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα (CCUS) ή με τη μετασκευή υφιστάμενων μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση άνθρακα για την εγκατάσταση CCUS, με βάση κατώτατο όριο εκπομπών 350 μετρικών τόνων CO2 ανά GWh (ή παρόμοια κατάλληλα κριτήρια που απαριθμούνται στην κατηγορία έργων B τύπος 1 του προσαρτήματος 1 της τομεακής συμφωνίας για την κλιματική αλλαγή). Στο πλαίσιο της δεύτερης εξαίρεσης καθίσταται δυνατή η παροχή στήριξης εξαγωγικών πιστώσεων για χρήση εξοπλισμού μείωσης της ρύπανσης ή των εκπομπών σε υφιστάμενες μονάδες, εφόσον δεν συνεπάγεται ούτε παράταση της ωφέλιμης διάρκειας ζωής της μονάδας ούτε αύξηση της παραγωγικής ικανότητας. Τέλος, στο νέο άρθρο 6 προβλέπεται ότι, σε περίπτωση που αναπτυχθούν στο μέλλον αποτελεσματικές τεχνολογίες μείωσης των εκπομπών CO2 που δεν βασίζονται σε CCUS, οι συμμετέχοντες ενδέχεται να αποφασίσουν, με συναίνεση, να επιτρέψουν την παροχή στήριξης για αυτές. Το νέο άρθρο 6 αντικατέστησε τη CFSU, η οποία απαλείφθηκε από τον Διακανονισμό.

iii) Έναρξη επανεξέτασης του άρθρου 6

Με βάση το νέο άρθρο 6 και στο πλαίσιο της διεύρυνσης του πεδίου εφαρμογής της CCSU, τον Ιούλιο του 2022 η ΕΕ παρουσίασε στους συμμετέχοντες ένα πρώτο έγγραφο προβληματισμού σχετικά με την επανεξέταση του άρθρου 6 του Διακανονισμού, με στόχο να καλύπτει όλα τα ορυκτά καύσιμα (μεταξύ άλλων δραστηριότητες εξόρυξης και μεταφοράς θερμικού άνθρακα, δραστηριότητες εξερεύνησης, παραγωγής, μεταφοράς, αποθήκευσης, εξευγενισμού, διανομής αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου για τον τομέα της ενέργειας και παραγωγή ενέργειας χωρίς δέσμευση). Τον Νοέμβριο του 2023 ακολούθησε πρόταση με περισσότερες πληροφορίες για τη συγκεκριμένη προσέγγιση. Στο πλαίσιο της πρότασης της ΕΕ προβλέπεται απαγόρευση με περιορισμένες εξαιρέσεις, η οποία υπόκειται σε ισχυρό μηχανισμό διαφάνειας και σε απαίτηση γνωστοποίησης τυχόν συνεχιζόμενης στήριξης, με αιτιολόγηση της παροχής της. Η πρόταση θα περιλαμβάνει επίσης την εξαίρεση όλων των έργων με βάση τα ορυκτά καύσιμα από τη CCSU. Επί του παρόντος βρίσκεται υπό συζήτηση από τους συμμετέχοντες.

iv) Μεταρρύθμιση των διατάξεων για τις τοπικές δαπάνες

Τον Ιούνιο του 2019 η ΕΕ υπέβαλε πρόταση για την αύξηση του ανώτατου ποσού των τοπικών δαπανών που θα είναι δυνατόν να λαμβάνουν στήριξη στο πλαίσιο των κανόνων του Διακανονισμού. Η πρόταση συζητήθηκε από τους συμμετέχοντες τον Νοέμβριο του 2019, καθώς και τον Μάρτιο και τον Ιούνιο του 2020, και μέχρι τότε είχε επιτευχθεί γενική συναίνεση σχετικά με την αρχή της μεγαλύτερης ευελιξίας στον Διακανονισμό για το εν λόγω ζήτημα, αλλά όχι σχετικά με τον μηχανισμό που προτάθηκε αρχικά από την ΕΕ.

Τον Νοέμβριο του 2020 η ΕΕ υπέβαλε συμβιβαστική πρόταση για την αύξηση του μέγιστου επιπέδου στήριξης των τοπικών δαπανών σε 40 % της συμβατικής αξίας εξαγωγής στις χώρες της κατηγορίας Ι και σε 50 % της συμβατικής αξίας εξαγωγής στις χώρες της κατηγορίας ΙΙ για όλους τους τομείς (εκτός από την ΤΣΑ και την ΤΣΠ) και για τη μη μεταβολή των απαιτήσεων προηγούμενης κοινοποίησης για τις τοπικές δαπάνες που υπερβαίνουν το 15 % της συμβατικής αξίας εξαγωγής. Οι συμμετέχοντες συμφώνησαν ανεπίσημα με την πρόταση στα εξής: στην απαλοιφή των ειδικών διατάξεων για τις τοπικές δαπάνες οι οποίες περιλαμβάνονται στην τομεακή συμφωνία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τον μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν, καθώς και τα υδρολογικά έργα (CCSU)· και στην εισαγωγή ρήτρας επανεξέτασης, η οποία θα προγραμματίζεται να πραγματοποιηθεί τρία έτη μετά την έναρξη ισχύος των νέων διατάξεων για τις τοπικές δαπάνες. Το 2021 οι εν λόγω τροποποιήσεις εγκρίθηκαν επίσημα από όλους τους συμμετέχοντες μέσω γραπτής διαδικασίας.

v) Μεταρρύθμιση του ΕΕΑ

Οι διαπραγματεύσεις για τη μεταρρύθμιση ξεκίνησαν κατά τη 15η συνεδρίαση των τεχνικών εμπειρογνωμόνων των συμμετεχόντων (ΤΕΣ) τον Μάρτιο του 2017. Κατόπιν μακράς σειράς τεχνικών ανταλλαγών, στις 15 Ιουλίου 2021 οι συμμετέχοντες ενέκριναν επίσημα το κείμενο της μεταρρύθμισης του ΕΕΑ, το οποίο άρχισε να εφαρμόζεται από τις 15 Ιουλίου 2023.

Στη συμφωνία συμπεριλαμβάνονται αναθεωρημένη μεθοδολογία για τον υπολογισμό των βασικών επιτοκίων (με τη χρήση οκτώ ληκτοτήτων έντοκων γραμματίων δημοσίου αντί τριών ή ακόμη και μίας παλαιότερα), εναρμονισμένος υπολογισμός του ΕΕΑ σε διάφορες τομεακές συμφωνίες (εκτός από την ΤΣΠ και την ΤΣΑ, στις οποίες εφαρμόζεται διαφορετική μεθοδολογία υπολογισμού του ΕΕΑ) και θέσπιση αρχών σχετικά με τη διατήρηση του ΕΕΑ πριν από την υπογραφή χρηματοπιστωτικής σύμβασης. Στο πλαίσιο της επανεξέτασης καθορίστηκε επίσης υποχρεωτικό τέλος δέσμευσης για τους άμεσους δανειστές.

Επιπλέον, λόγω της διακοπής του επιτοκίου αναφοράς LIBOR το 2021, κατέστη αδύνατη η χρήση της πρόσφατα συμφωνηθείσας μεθοδολογίας για τον υπολογισμό του νέου περιθωρίου του ΕΕΑ (το ήμισυ του μέσου όρου τριμήνου των ημερήσιων αποδόσεων του πενταετούς επιτοκίου ανταλλαγής + 80 μονάδες βάσης). Για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος, οι συμμετέχοντες συμφώνησαν —στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων του 2023 σχετικά με τον εκσυγχρονισμό— σε προσωρινό σταθερό περιθώριο 100 μονάδων βάσης μέχρι να θεσπιστούν νέοι κανόνες ή έως τις 14 Ιουλίου 2024. Τον Νοέμβριο του 2023 οι εμπειρογνώμονες ενέκριναν την παράταση του προσωρινού περιθωρίου κατά ένα έτος (δηλαδή έως τις 14 Ιουλίου 2025).

vi) Κοινές στάσεις

Ο αρνητικός οικονομικός αντίκτυπος της πανδημίας COVID-19 είχε, μεταξύ άλλων, επιπτώσεις στην ανάπτυξη των κανόνων του Διακανονισμού, όπως αποδεικνύεται με την υιοθέτηση κοινών στάσεων για i) μετάθεση της αποπληρωμής στο πλαίσιο της τομεακής συμφωνίας για την αεροπορία (ΤΣΑ) το 2021 και ii) μείωση της προκαταβολής τόσο για το 2021 όσο και για το 2023.

- Μετάθεση της αποπληρωμής για τον τομέα της αεροπορίας

Τον Φεβρουάριο του 2021 η ΕΕ υπέβαλε στη Γραμματεία του ΟΟΣΑ πρόταση για κοινή στάση με στόχο τη μείωση των σοβαρών επιπτώσεων στον ευρωπαϊκό κλάδο της πολιτικής αεροπορίας, τις οποίες επέφερε η κρίση στον τομέα της υγείας λόγω της νόσου COVID-19. Σκοπός της προτεινόμενης κοινής στάσης ήταν η παροχή στους συμμετέχοντες στη ΤΣΑ της δυνατότητας να στηρίξουν περιστασιακά τους κατασκευαστές πολιτικών αεροσκαφών των χωρών τους, οι επιχειρηματικές δραστηριότητες των οποίων απειλήθηκαν από βραχυπρόθεσμα προβλήματα ρευστότητας των φορέων εκμετάλλευσης και των αγοραστών νέων αεροσκαφών και κινητήρων λόγω περιορισμών στα διεθνή ταξίδια που συνδέονται με την πανδημία. Η κοινή στάση έγινε αποδεκτή από τους συμμετέχοντες και άρχισε να ισχύει στις 12 Μαρτίου 2021. Κάλυψε την περίοδο από την 1η Νοεμβρίου 2020 έως την 31η Οκτωβρίου 2021.

- Μείωση της προκαταβολής

Στις 5 Νοεμβρίου 2021 οι συμμετέχοντες συμφώνησαν σε κοινή στάση σχετικά με τη μείωση της ελάχιστης προκαταβολής που απαιτείται από τους αγοραστές για συναλλαγές στο πλαίσιο των κανόνων του Διακανονισμού. Το μέτρο επικυρώθηκε από τους συμμετέχοντες ως κατεπείγον και έκτακτο μέτρο, το οποίο απαιτείται για την αντιμετώπιση της οικονομικής κάμψης που προκλήθηκε από την κρίση στον τομέα της υγείας λόγω της νόσου COVID-19. Η κοινή στάση του 2021, με αρχική ισχύ έως τις 4 Νοεμβρίου 2022, παρατάθηκε για ένα επιπλέον έτος, με αποτέλεσμα να λήξει στις 4 Νοεμβρίου 2023. Λόγω των αυξημένων επιτοκίων και των συνεχιζόμενων πληθωριστικών πιέσεων, τον Δεκέμβριο του 2023 οι συμμετέχοντες συμφώνησαν σε παρόμοια κοινή στάση, η οποία θα ισχύει για ένα έτος.

vii) Άλλες εξελίξεις σχετικά με τη θέσπιση κανόνων

Κατά την περίοδο αναφοράς τροποποιήθηκαν ορισμένες προθεσμίες για τις επανεξετάσεις διαφόρων τομεακών συμφωνιών. Το 2021 η προθεσμία για την επανεξέταση της τομεακής συμφωνίας για τον πυρηνικό τομέα (NSU) καθορίστηκε εκ νέου για το τέλος του 2023 και τρεις προθεσμίες σχετικά με την τομεακή συμφωνία για τον σιδηροδρομικό τομέα (RSU) (η προθεσμία για την επανεξέταση, η ρήτρα λήξης ισχύος και η τροποποίηση των απαιτήσεων της κοινοπραξίας για συναλλαγές σε χώρες του ΟΟΣΑ με υψηλά εισοδήματα) καθορίστηκαν εκ νέου για το τέλος του 2023. (Σημείωση: η RSU απαλείφθηκε στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού, βλ. κατωτέρω). Τέλος, η προθεσμία λήξης ισχύος της τομεακής συμφωνίας για την κλιματική αλλαγή (CCSU) που ισχύει για το προσάρτημα III (κριτήρια επιλεξιμότητας για έργα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή) παρατάθηκε κατά ένα έτος έως τις 31 Δεκεμβρίου 2021.

Άλλη εξέλιξη που σημειώθηκε κατά την περίοδο αναφοράς ήταν η ενσωμάτωση στον Διακανονισμό, το 2017, της συμφωνίας σχετικά με τα ασφάλιστρα για χώρες με αγοραίο δείκτη αναφοράς. Τον Νοέμβριο του 2016 οι συμμετέχοντες είχαν εγκρίνει την εν λόγω νέα

δέσμη κανόνων σχετικά με τα ασφάλιστρα πιστωτικού κινδύνου για χώρες στις οποίες κατά κανόνα υπάρχει διαθέσιμη χρηματοδότηση της ιδιωτικής αγοράς (δηλαδή χώρες με αγοραίο δείκτη αναφοράς).

Κατά την περίοδο αναφοράς συνεχίστηκαν, με την έγκριση των συμμετεχόντων, οι διετείς παρατάσεις της συμφωνίας για τη διαφάνεια των πιστώσεων στο πλαίσιο της μη συνδεδεμένης επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας (ΕΑΒ), η οποία άρχισε να ισχύει το 2005. Η πιο πρόσφατη παράταση της συμφωνίας πραγματοποιήθηκε το 2022, έως τον Δεκέμβριο του 2024, οπότε και θα διεξαχθεί συζήτηση σχετικά με τη μετατροπή της συμφωνίας σε μόνιμη ή με την παράτασή της για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Νέοι συμμετέχοντες

Κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, η Τουρκία (Νοέμβριος 2018) και το Ηνωμένο Βασίλειο (Ιούνιος 2021) άρχισαν να συμμετέχουν στον Διακανονισμό, με τον συνολικό αριθμό των μελών να ανέρχεται πλέον σε 11. Το Ηνωμένο Βασίλειο συμμετείχε επίσης στην τομεακή συμφωνία σχετικά με τις εξαγωγικές πιστώσεις για τα αεροσκάφη πολιτικής αεροπορίας (τομεακή συμφωνία για την αεροπορία).

Η Τουρκία υπέβαλε αίτηση συμμετοχής στον Διακανονισμό τον Σεπτέμβριο του 2017. Η συμμετοχή της στον Διακανονισμό εγκρίθηκε τον Νοέμβριο του 2018 με άμεση ισχύ. Το Ηνωμένο Βασίλειο είχε συμμετάσχει εξαρχής τόσο στον Διακανονισμό όσο και στην τομεακή συμφωνία για την αεροπορία (στο εξής: ΤΣΑ), μέσω της ιδιότητάς του ως μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μετά την αποχώρησή του από την Ευρωπαϊκή Ένωση στις 31 Ιανουαρίου 2020, η συμμετοχή του έπαυσε. Το Ηνωμένο Βασίλειο συμμετείχε ως παρατηρητής στις συνεδριάσεις των συμμετεχόντων του Διακανονισμού και της ΤΣΑ που πραγματοποιήθηκαν από τον Μάρτιο του 2020 έως τον Μάρτιο του 2021. Το Ηνωμένο Βασίλειο άρχισε να συμμετέχει στον Διακανονισμό και στην ΤΣΑ τον Ιούνιο του 2021.

3. Η διεθνής ομάδα εργασίας σχετικά με τις εξαγωγικές πιστώσεις:

Γενικό πλαίσιο

Η ΔΟΕ δημιουργήθηκε το 2012 ως φόρουμ διαλόγου μεταξύ του ΟΟΣΑ και των παρόχων, σε χώρες εκτός ΟΟΣΑ, εξαγωγικών πιστώσεων οι οποίες τυγχάνουν κρατικής στήριξης, με σκοπό να συμφωνηθεί ένα νέο σύνολο πολυμερών αρχών, με τη μορφή «κατευθυντήριων γραμμών». Στη ΔΟΕ συμμετέχουν 18 μέλη (τα 10 μέλη που συμμετείχαν εκείνη την περίοδο στον Διακανονισμό του ΟΟΣΑ για τις εξαγωγικές πιστώσεις οι οποίες τυγχάνουν δημόσιας στήριξης — στο εξής: Διακανονισμός του ΟΟΣΑ)[3], καθώς και η Βραζιλία, η Ινδία, η Ινδονησία, το Ισραήλ, η Κίνα, η Μαλαισία, η Νότια Αφρική και η Ρωσική Ομοσπονδία. Στις 26 Νοεμβρίου 2015 το Συμβούλιο ενέκρινε τη συμμετοχή της ΕΕ στις συζητήσεις της ΔΟΕ[4].

Ωστόσο, παρόλο που από το 2012 έως το 2019 πραγματοποιήθηκαν είκοσι διαπραγματευτικές σύνοδοι της ΔΟΕ, η πρόοδος που σημειώθηκε ήταν ανεπαρκής. Παρατηρήθηκαν μεγάλες αποκλίσεις σε βασικά διαρθρωτικά ζητήματα, όπως ο βαθμός

[3] Αυστραλία, Ελβετία, ΕΕ, Ηνωμένες Πολιτείες, Ιαπωνία, Καναδάς, Κορέα, Νέα Ζηλανδία, Νορβηγία και Τουρκία.

[4] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14376-2015-INIT/el/pdf

διαφάνειας που απαιτείται για την απόδειξη της συμμόρφωσης με τις αρχές που ενδέχεται να θεσπιστούν, καθώς και το πεδίο εφαρμογής τους. Τελικά, η εν λόγω κατάσταση είχε ως αποτέλεσμα τη λήψη απόφασης, στις 19 Νοεμβρίου 2020, από την ΕΕ και ομάδα άλλων μελών της ΔΟΕ για αναστολή της συμμετοχής τους στις τεχνικές διαπραγματεύσεις[5]. Παρόλο που η αναστολή είναι προσωρινή, δεν έχουν ακόμη εκπληρωθεί οι προϋποθέσεις που θα καταστήσουν δυνατή την επανέναρξη των εργασιών.

Κατά την περίοδο αναφοράς πραγματοποιήθηκαν 9 επίσημες τεχνικές συνεδριάσεις της ΔΟΕ: το 2016 στη Βραζιλία, το 2017 στην Ουάσιγκτον και στο Πεκίνο, το 2018 στη Ρώμη, στη Χάγη και στο Λουξεμβούργο και το 2019 στο Όσλο, στο Βουκουρέστι και στη Βραζιλία.

Γενικός γραμματέας και ομάδες εργασίας της ΔΟΕ

Τα μέλη της ΔΟΕ διόρισαν γενικό γραμματέα με στόχο τη διασφάλιση πιο αποτελεσματικής διαπραγματευτικής διαδικασίας και την παροχή ουδέτερης διαμεσολάβησης. Η κ. Michal Ron από την Ιταλία ανέλαβε τα καθήκοντά της από την 1η Σεπτεμβρίου 2017 και για περίοδο τριών ετών. Τα μέλη έλαβαν επίσης απόφαση σχετικά με τον διάδοχό της, από το 2020 και μετά, τον κ. Jian-Ye Wang από την Κίνα.

Για τη διευκόλυνση της προετοιμασίας των τεχνικών συζητήσεων μεταξύ των συνεδριάσεων ολομέλειας της ΔΟΕ, δημιουργήθηκαν διάφορες ομάδες εργασίας για τα εξής: μέγιστη δημόσια στήριξη και προκαταβολή· τοπικές δαπάνες· μέγιστες προθεσμίες αποπληρωμής και χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής· ανταλλαγή πληροφοριών· πεδίο εφαρμογής· τιμολόγηση· και επιτόκια. Δρομολογήθηκαν επίσης χωριστές συζητήσεις για τα πλοία.

Στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων επιτεύχθηκε κάποιος βαθμός σύγκλισης για διάφορα τεχνικά ζητήματα. Για παράδειγμα, κατά τη 17η συνεδρίαση της ΔΟΕ στο Λουξεμβούργο σημειώθηκε σταδιακή πρόοδος όσον αφορά τις συζητήσεις για τη μέγιστη δημόσια στήριξη, με την έγκριση, από τα μέρη, των ορισμών της «συμβατικής αξίας εξαγωγής», της «συμβατικής τιμής εξαγωγής» και της «εμπορικής συμβατικής αξίας». Κατά την 20ή συνεδρίαση της ΔΟΕ στη Βραζιλία τον Σεπτέμβριο του 2019, τα μέρη πέτυχαν κάποιο βαθμό σύγκλισης σχετικά με τη μέγιστη προθεσμία αποπληρωμής και τη χρηματοδότηση των έργων. Επιπλέον, στο πλαίσιο των συζητήσεων για τη ναυτιλία, επιτεύχθηκε μερική σύγκλιση όσον αφορά στοιχεία όπως η συγχρηματοδότηση με τον ιδιωτικό τομέα, η ημερομηνία έναρξης της πίστωσης και οι επιλέξιμες προς δημόσια στήριξη δαπάνες. Ωστόσο, δεν ήταν εφικτό να επιτευχθεί πλήρης συμφωνία σε κανέναν από τους εν λόγω τομείς.

Ένα πρόσθετο και σημαντικό στοιχείο ήταν ότι οι αντιπρόσωποι δεν μπορούσαν να καταλήξουν σε ουσιαστική σύγκλιση για τα βασικά υπό εξέταση ζητήματα των διαπραγματεύσεων. Τα εν λόγω ζητήματα αφορούσαν τον τρόπο διασφάλισης της διαφάνειας των όρων που προσφέρονται στις συναλλαγές εξαγωγικών πιστώσεων ώστε να αποδειχθεί η συμμόρφωση με τις κατευθυντήριες γραμμές· την ύπαρξη επαρκούς και ευρείας κάλυψης· και την ανάγκη προσήλωσης στα διεθνή πρότυπα για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του χρέους. Παρά τις εντατικές διαπραγματεύσεις και τις δημιουργικές και καλόπιστες προσπάθειες της γενικής γραμματέως για επίτευξη συμβιβασμού, κατέστη σαφές από το δεύτερο εξάμηνο του 2019 και μετά ότι δεν ήταν εφικτό να υπάρξει συναίνεση σχετικά με τα εν λόγω ζητήματα.

[5] https://policy.trade.ec.europa.eu/news/eu-and-10-other-members-suspend-participation-negotiations-international-working-group-export-2020-11-19_el

Αυτή η αδυναμία επίτευξης συναίνεσης σε τεχνικό επίπεδο μεταξύ των συμμετεχόντων για βασικά ζητήματα προέκυψε για πρώτη φορά στη 19η συνεδρίαση της ΔΟΕ στο Βουκουρέστι το 2019. Η ΕΕ, μεταξύ άλλων, σε μια απόπειρα να ξεπεραστεί το αδιέξοδο υπογράμμισε την ανάγκη να μετατοπιστεί το επίκεντρο της συζήτησης από το τεχνικό στο πολιτικό επίπεδο. Δεν σημειώθηκε πρόοδος στις περαιτέρω άτυπες συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν τον Σεπτέμβριο στη Βραζιλία. Στις 21 Ιανουαρίου 2020 το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έλαβε γνώση της κατάστασης.

Συνεδρίαση υψηλού επιπέδου της ΔΟΕ

Η επόμενη συνεδρίαση της ΔΟΕ πραγματοποιήθηκε σε επίπεδο υφυπουργών (γενικών διευθυντών) στις 10 Ιουλίου 2020, προκειμένου να συζητηθεί ο τρόπος με τον οποίο θα μπορούσαν να γεφυρωθούν οι θεμελιώδεις διαφορές για την απεμπλοκή των τεχνικών διαπραγματεύσεων. Πριν από τη συνεδρίαση καταβλήθηκαν προσπάθειες για την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με κοινό ανακοινωθέν για την έγκριση της μελλοντικής πορείας όσον αφορά τα βασικά ζητήματα. Ωστόσο, ούτε με το ανακοινωθέν ούτε κατά τη συνεδρίαση μπόρεσε να επιτευχθεί συναίνεση.

Το αποτέλεσμα ήταν η αναστολή της συμμετοχής ομάδας μελών της ΔΟΕ —Αυστραλία, Βραζιλία, Ελβετία, Ευρωπαϊκή Ένωση, Ηνωμένες Πολιτείες, Ιαπωνία, Καναδάς, Κορέα, Νέα Ζηλανδία, Νορβηγία και Τουρκία— στις τεχνικές διαπραγματεύσεις της ΔΟΕ. Τα εν λόγω μέλη προέβησαν σε δημόσια δήλωση σχετικά με την κατάσταση στις 19 Νοεμβρίου 2020[6]. Στη δήλωση σημειώνεται ότι, «έπειτα από οκτώ έτη διαβουλεύσεων, οι θέσεις των μελών της ΔΟΕ εξακολουθούν να αποκλίνουν σημαντικά όσον αφορά τις δεσμεύσεις για [...] βασικά ζητήματα». Αναφέρεται επίσης ότι τα υπογράφοντα μέλη δεν μπορούσαν «να δικαιολογήσουν τη συνέχιση της συμμετοχής τους στις τεχνικές διαπραγματεύσεις της ΔΟΕ, παρά μόνο εάν τα μέλη αναλάβουν τις απαιτούμενες δεσμεύσεις υψηλού επιπέδου —και έως ότου τις αναλάβουν— ώστε να καταστεί δυνατή η επανέναρξη των τεχνικών διαπραγματεύσεων».

Ωστόσο, οι υπογράφοντες της δήλωσης κατέστησαν σαφές ότι «κατά τη διάρκεια της εν λόγω αναστολής των περαιτέρω τεχνικών διαπραγματεύσεων, θα παραμείνουν ανοικτοί στο ενδεχόμενο εξέτασης αξιόπιστων προτάσεων, ιδίως όσον αφορά τη διαφάνεια, οι οποίες θα υποβληθούν από κυβερνήσεις που είναι μέλη της ΔΟΕ για να συζητηθούν σε επίπεδο υφυπουργών». Ανακοίνωσαν επίσης την πρόθεσή τους να αξιολογήσουν στο μέλλον αν οι συνθήκες θα είναι κατάλληλες για την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων και να εξετάσουν το ενδεχόμενο πραγματοποίησης μιας νέα συνεδρίασης υψηλού επιπέδου της ΔΟΕ σε επίπεδο υφυπουργών, εάν αυτό δικαιολογείται από τις περιστάσεις.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή και το Συμβούλιο στο τέλος του 2021, του 2022 και του 2023 πραγματοποίησαν ετήσιες αξιολογήσεις για να διαπιστώσουν αν έχουν διαμορφωθεί τυχόν εξελίξεις που θα δικαιολογούσαν μια νέα συνεδρίαση υψηλού επιπέδου για να συζητηθεί η πιθανή εκ νέου δραστηριοποίηση της ΔΟΕ. Το συμπέρασμα κάθε μίας από τις εν λόγω επανεξετάσεις ήταν ότι δεν πληρούνταν οι αναγκαίες προϋποθέσεις και, ειδικότερα, ότι δεν υποβλήθηκε καμία πρόταση από τις κυβερνήσεις που είναι μέλη της ΔΟΕ για κανένα από τα βασικά ζητήματα. Η επομένη επανεξέταση προγραμματίζεται για το τέλος του 2024.

[6] https://policy.trade.ec.europa.eu/news/eu-and-10-other-members-suspend-participation-negotiations-international-working-group-export-2020-11-19_el

Η Επιτροπή θα ενημερώνει δεόντως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τις νέες εξελίξεις.